

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINIS PROKURORAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL REKOMENDACIJŲ DĖL PROCESO DALYVIŲ SUSIPAŽINIMO SU
IKITEISMINIO TYRIMO MEDŽIAGA PATVIRTINIMO**

2018 m. vasario 14 d. Nr. I-57
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 14 straipsnio 1 dalimi, 16 straipsnio 2 dalimi:

1. T v i r t i n u pridedamas Rekomendacijas dėl proceso dalyvių susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga.
2. P r i p a ž i s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2003 m. balandžio 18 d. įsakymą Nr. I-58 „Dėl ikiteisminio tyrimo pradžios registravimo tvarkos ir rekomendacijų patvirtinimo“.
3. S k e l b i u šį įsakymą Teisės aktų registre.

Generalinis prokuroras

Evaldas Pašilis

REKOMENDACIJOS DĖL PROCESO DALYVIŲ SUSIPAŽINIMO SU IKITEISMINIO TYRIMO MEDŽIAGA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijų dėl proceso dalyvių susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga (toliau – Rekomendacijos) paskirtis – nustatyti proceso dalyvių susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga visose ikiteisminio tyrimo stadijose taisykles. Rekomendacijos nustato susipažinimo su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga, susipažinimo su pagal kodus 555000, 556000 atliekamo tyrimo medžiaga taisykles ir asmenų, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga taisykles.

2. Rekomendacijos parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) normomis, reglamentuojančiomis proceso dalyvių susipažinimą su ikiteisminio tyrimo duomenimis.

3. Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

3.1. **Atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga** – skundas, pareiškimas ar pranešimas apie padarytą nusikalstamą veiką, jų pagrindu atliktų patikslinimo veiksmų, numatytų BPK 168 straipsnio 1 dalyje, procesiniai dokumentai, ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro surašytas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, šio nutarimo apskundimo dokumentai ir dėl skundų priimti procesiniai sprendimai.

3.2. **Ikiteisminio tyrimo medžiaga** – ikiteisminio tyrimo pradžios, jo eigos, procesinių veiksmų, procesinių prievartos priemonių dokumentai, procesiniai sprendimai, ikiteisminio tyrimo veiksmų protokolai ir jų priedai (nuotraukos, negatyvai, garso, vaizdo įrašai, skaitmeninės informacijos laikmenos, kiti techninių priemonių panaudojimo atliekant ikiteisminio tyrimo veiksmus rezultatai ar dokumentai), kiti BPK ir kitų įstatymų nustatyta tvarka gauti dokumentai.

II SKYRIUS SUSIPAŽINIMAS SU ATSISAKYMO PRADĖTI IKITEISMINĮ TYRIMĄ MEDŽIAGA

4. Prokuratūroje ir ikiteisminio tyrimo įstaigoje nagrinėjami tik raštu (paštu ar elektroninėmis ryšio priemonėmis) pateikti prašymai susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga.

Prokuratūroje gauti prašymai susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga, neatitinkantys Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. I-3 „Dėl Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašas), nuostatų, gali būti paliekami nenagrinėti Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Ikiteisminio tyrimo įstaigoje gauti prašymai susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga, neatitinkantys ikiteisminio tyrimo įstaigos vidaus teisės aktų, reglamentuojančių prašymų nagrinėjimą, nuostatų, gali būti paliekami nenagrinėti šių teisės aktų nustatyta tvarka.

5. Susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga turi teisę skundą, pareiškimą ar pranešimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo pateikęs asmuo ar jo įgaliotas atstovas. Atstovavimą pagrindžiantys dokumentai turi būti pateikti kartu su prašymu.

6. Jeigu prašymą susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga pateikia asmuo, nenurodytas Rekomendacijų 5 punkte, subjektas, nagrinėjantis tokį prašymą, turi atsižvelgti į jį pateikusio asmens procesinį ar tarnybinį suinteresuotumą. Įvertinus prašymo pateikimo pagrindus ir motyvus, priimamas vienas iš Rekomendacijų 8 punkte numatytų sprendimų. Prašymą susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga pateikęs asmuo apie sprendimą informuojamas raštu Rekomendacijų 9 punkte nustatyta tvarka.

7. Jeigu nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą surašo ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prašymą susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga nagrinėja ikiteisminio tyrimo įstaigos (jos padalinio) vadovas. Prašymas susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga nagrinėjamas prokuratūroje, kai nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą surašo prokuroras.

8. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo įstaigos (jos padalinio) vadovas ne vėliau kaip per tris dienas nuo prašymo susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga gavimo privalo jį išnagrinėti ir priimti vieną šių sprendimų:

- 8.1. leisti susipažinti su visa atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga;
- 8.2. leisti susipažinti su dalimi atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagos;
- 8.3. atsisakyti leisti susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga.

9. Prašymą susipažinti su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga pateikęs asmuo apie priimtą sprendimą informuojamas taip:

9.1. neleidus susipažinti su visa atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga ar jos dalimi, raštu išdėstomi tokio sprendimo motyvai ir išaiškinama, kad subjekto, nagrinėjusio prašymą, sprendimas gali būti skundžiamas atitinkamai ikiteisminio tyrimo įstaigos ar prokuratūros nustatyta tvarka (nutarimas šiuo atveju nepriimamas);

9.2. leidus susipažinti su visa atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga ar jos dalimi, prašymą pateikusiam asmeniui nurodomi ikiteisminio tyrimo įstaigos ar prokuratūros darbuotojo, į kurį reikia kreiptis, kontaktiniai duomenys arba nurodomas atvykimo laikas ir vieta.

10. Prašymui daryti atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagos kopijas ar išrašus taikomos Rekomendacijų 4–9 punktuose numatytos taisyklės.

11. Sprendimas leisti susipažinti su visa atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga ar jos dalimi neįpareigoja prašymą nagrinėjančio subjekto tenkinti prašymą daryti atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagos kopijas. Kiekvienu atveju sprendimas turi būti motyvuojamas.

12. Draudžiama daryti asmens duomenų, esančių atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagoje, kopijas.

13. Draudžiama daryti atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagos kopijas, jeigu joje yra duomenys, numatyti BPK 181 straipsnio 6 dalyje. Šiais atvejais gali būti leidžiama daryti išrašus, išskyrus atvejus, kai atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagoje yra duomenys, numatyti BPK 181 straipsnio 6 dalies 5 punkte.

14. Atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga susipažinti pateikiama popierine arba elektronine forma.

15. Prokuratūros ar ikiteisminio tyrimo įstaigos darbuotojas, pateikdamas susipažinti atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagą, darydamas jos visos ar jos dalies kopijas arba pateikdamas asmeniui tokią medžiagą išrašams daryti, turi užtikrinti, kad būtų laikomasi prokuroro ar ikiteisminio tyrimo įstaigos (jos padalinio) vadovo leidime nurodytų sąlygų.

16. Už atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagos kopijų darymą, taip pat už laikmenas, į kurias įrašomos kopijos, mokama prokuratūros ar ikiteisminio tyrimo įstaigos nustatyta tvarka.

17. Supažindinus asmenį su visa atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga ar jos dalimi, taip pat pateikus asmeniui visos atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagos ar jos dalies kopijas, pildomas asmens supažindinimo su atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga protokolas.

18. Asmens prašymas susipažinti su visa atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiaga ar jos dalimi ir šio prašymo priedai, ikiteisminio tyrimo įstaigos (jos padalinio) vadovo ar prokuroro sprendimas dėl prašymo, jo apskundimo medžiaga ir Rekomendacijų 17 punkte nurodytas protokolas pridedami prie atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagos.

III SKYRIUS

SUSIPAŽINIMAS SU ATLIEKAMO, NUTRAUKTO, SUSTABDYTO IKITEISMINIO TYRIMO MEDŽIAGA

19. Rekomendacijų III skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjami šių asmenų prašymai susipažinti su atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga, daryti jos kopijas ir (ar) išrašus:

19.1. įtariamojo ir jo gynėjo, nukentėjusiojo ir jo atstovo;

19.2. kitų proceso dalyvių (nepilnamečio arba neveiksnaus įtariamojo atstovas pagal įstatymą, kuriam BPK 53 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka leista dalyvauti procese; nepilnamečio arba neveiksnaus nukentėjusiojo atstovas pagal įstatymą, taip pat įgaliotasis atstovas, kuriems BPK 53 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka leista dalyvauti procese asmens, dalyvaujančio procese atstovo pagal įstatymą teisėmis, kuriam BPK 54 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka leista dalyvauti procese; asmuo, kuris BPK 388 straipsnio 2 ar 3 dalyse nustatyta tvarka pripažintas ar paskirtas traukiamo baudžiamojo atsakomybės juridinio asmens atstovu; asmuo, kuris BPK 110 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka pripažintas civiliniu ieškovu; asmuo, kuris BPK 111 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka įtrauktas į bylą kaip civilinis atsakovas, civilinio ieškovo ar civilinio atsakovo atstovas, kuriam BPK 55 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka leista dalyvauti procese);

19.3. mirusiojo artimųjų giminaičių (BK 248 str. 1 d.), šeimos narių (BPK 38 str.) ar teisėtų atstovų, kai prašoma susipažinti su atliekamo ikiteisminio tyrimo mirties priežastiai nustatyti medžiaga (pagal kodą 555000);

19.4. dingusio be žinos asmens artimųjų giminaičių (BK 248 str. 1 d.), šeimos narių (BPK 38 str.) ar teisėto atstovo, kai prašoma susipažinti su atliekamo ikiteisminio tyrimo asmeniui dingus be žinos (pagal kodą 556000) medžiaga;

19.5. asmenų, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės.

20. Prokuroras, nagrinėdamas asmenų, nurodytų Rekomendacijų 19.2–19.5 papunkčiuose, prašymus susipažinti su atliekamo tyrimo medžiaga ar jos dalimi, ir sprendamas, ar duoti tokį leidimą, kiekvienu atveju privalo individualiai įvertinti ne tik tai, ar asmens susipažinimas su tyrimo medžiaga galėtų pakenkti tyrimo sėkmei, bet ir tai, kiek toks prašymas yra susijęs su šio asmens statusu ir interesais, kuriuos siekiama įgyvendinti.

21. Kai prašymą susipažinti su atliekamo ikiteisminio medžiaga pateikia Rekomendacijų 19 punkte nenurodytas asmuo, prokuroras turi atsižvelgti į prašymą pateikusių asmens procesinį ar tarnybinį suinteresuotumą ir, įvertinęs prašymo pateikimo pagrindus ir motyvus, priimti sprendimą (apie sprendimą informuojamas prašymą pateikęs asmuo). Nutarimas šiuo atveju nepriimamas. Prokuroro sprendimas gali būti skundžiamas Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

22. Prokuratūroje nagrinėjami tik raštu (paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis) pateikti prašymai susipažinti su atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga. Prašymai, neatitinkantys Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo 15, 16 punktų nuostatų, gali būti paliekami nenagrinėti Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

23. Ikiteisminio tyrimo įstaiga, gavusi prašymą susipažinti su atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga, jį turi nedelsiant persiųsti nagrinėti tyrimą organizuojančiam prokurorui.

24. Proceso dalyvių, nurodytų Rekomendacijų 19 punkte, prašymą susipažinti su atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga prokuroras privalo išnagrinėti per 7 dienas nuo prašymo gavimo, o kai prašymui išnagrinėti reikalinga ikiteisminio tyrimo medžiaga, – per 7 dienas nuo medžiagos gavimo. Prokuroro reikalavimas pateikti ikiteisminio tyrimo medžiagą prašymui nagrinėti turi būti įvykdytas nedelsiant.

25. Spręsdamas dėl leidimo susipažinti su visa atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga ar jos dalimi, daryti visos ar dalies atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus prokuroras turi įvertinti, ar toks leidimas nepakenks tyrimo sėkmei, siekiant tikslų, numatytų BPK 1 straipsnio 1 dalyje ir 2 straipsnyje. Leidimas galėtų pakenkti tyrimo sėkmei, jeigu:

25.1. yra prieštaravimų tarp proceso dalyvių parodymų dėl tyrimo metu įrodinėtinų aplinkybių;

25.2. yra prieštaravimų tarp įtariamųjų gynybinių pozicijų;

25.3. manoma, kad pagal liudytojų ir nukentėjusiųjų parodymus savo parodymus gali pakeisti įtariamieji;

25.4. manoma, kad proceso dalyvis gali daryti įtaką kitiems proceso dalyviams, kurie apklaustini kaip liudytojai;

25.5. proceso dalyvio supažindinimas su ikiteisminio tyrimo duomenimis tyrimo taktikos požiūriu įvyktų per anksti (pvz., numatoma, kad proceso dalyviai gali būti suvesti į akistatą; kai dar neapklausti liudytojai, apie kurių egzistavimą kitiems proceso dalyviams nėra žinoma; kai ketinama atlikti krata, poėmį ar kitus veiksmus ir apie šiuos ketinimus nėra žinoma proceso dalyviams; dar neįtvirtinti ar kitais proceso veiksmiais nepatikrinti ikiteisminio tyrimo duomenys; yra pagrindas manyti, kad daiktai, dokumentai gali būti sugadinti, paslėpti ar yra grėsmė juos prarasti);

25.6. proceso dalyvis prašo susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiagos dalimi, iš kurios būtų galima suprasti, kad ikiteisminio tyrimo metu taikomos neviešo pobūdžio procesinės prievartos priemonės, numatytos BPK 154, 155, 158, 159, 160 straipsniuose, tebetaikant priemonę ar iš karto po tokio veiksmo užbaigimo, kol jo metu gauti rezultatai dar nėra įvertinti, nenuspręsta dėl tolesnių veiksmų atlikimo;

25.7. proceso dalyvis prašo susipažinti su neviešo pobūdžio procesinių prievartos priemonių taikymo jam nežinant rezultatais, kai priemonių taikymas dar nebaigtas;

25.8. neviešo pobūdžio procesinės prievartos priemonės taikytos kitiems asmenims;

25.9. kitais atvejais.

26. Papildomus prašymus susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ar daryti jos kopijas nagrinėjančio prokuroro nesaisto anksčiau šiuo klausimu priimti sprendimai. Kiekvienu atveju turi būti iš naujo vertinama, ar prašymo tenkinimas galėtų pakenkti tyrimo sėkmei, ir priimami Rekomendacijų 29 punkte numatyti sprendimai.

27. Draudžiama leisti susipažinti su proceso dalyvių asmens duomenimis, saugomais atskirai nuo ikiteisminio tyrimo medžiagos.

28. Prokuroras neturi teisės neleisti įtariamajam ir jo gynėjui susipažinti su prokuroro pateikta medžiaga, kuri yra ar buvo teikiama teismui prašant skirti ar pratęsti kardomąją priemonę, dėl kurios skyrimo sprendžia ikiteisminio tyrimo teisėjas ar teismas, ar daryti šios medžiagos dalies kopijas ar išrašus, išskyrus išimtis, numatytas BPK 181 straipsnio 6 dalyje. Prašymą susipažinti su šia medžiaga, pateiktą teismo posėdyje svarstant kardomosios priemonės paskyrimo ar jos taikymo termino pratęsimo klausimą arba nagrinėjant skundą dėl kardomosios priemonės paskyrimo ar pratęsimo, nagrinėja teismas. Prašymus daryti šios ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas nagrinėja prokuroras BPK 181 straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta tvarka.

29. Išnagrinėjęs proceso dalyvio prašymą susipažinti su atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga, prokuroras priima vieną šių sprendimų:

29.1. prašymą tenkinti, t. y. leisti susipažinti su visa prašoma ikiteisminio tyrimo medžiaga (prokuroras apie sprendimą informuoja proceso dalyvį, nurodo susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga vietą (ikiteisminio tyrimo įstaigą, jos padalinį ar prokuratūrą) ir esant galimybei darbuotojo, kuris pateiks ikiteisminio tyrimo medžiagą susipažinti, kontaktinius duomenis);

29.2. prašymą tenkinti iš dalies, t. y. leisti susipažinti su dalimi prašomos ikiteisminio tyrimo medžiagos (prokuroras priima nutarimą, kuriame išdėsto motyvus, patvirtinančius, kad susipažinimas su prašoma medžiaga gali pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei, o rezoliucinėje dalyje tiksliai nurodo, su kuria ikiteisminio tyrimo medžiagos dalimi leidžiama susipažinti; apie sprendimą informuoja proceso dalyvį, jam išsiunčia nutarimo nuorašą, išaiškina nutarimo apskundimo tvarką, nurodo susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga vietą (ikiteisminio tyrimo įstaigą, jos padalinį ar prokuratūrą) ir esant galimybei darbuotojo, kuris pateiks ikiteisminio tyrimo medžiagą susipažinti, kontaktinius duomenis);

29.3. prašymo netenkinti (prokuroras priima nutarimą, kuriame išdėsto motyvus, patvirtinančius, kad susipažinimas su prašoma medžiaga gali pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei, ir apie tai informuoja proceso dalyvį, išsiunčia nutarimo nuorašą, išaiškina nutarimo apskundimo tvarką).

30. Proceso dalyvio prašymas daryti atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus, pateikti su juo, jo ginamu ar atstovaujamu asmeniu atliktų tyrimo veiksmų protokolų kopijas, daryti byloje esančių elektroninių laikmenų ar garso (vaizdo) įrašų kopijas nagrinėjamas Rekomendacijų 19–29 punktuose nustatyta tvarka.

31. Prokuroro sprendimas leisti susipažinti su visa atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga ar jos dalimi neįpareigoja kartu tenkinti ir prašymo daryti šios medžiagos kopijas ar išrašus.

32. Draudžiama daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas, kai joje yra duomenys, numatyti BPK 181 straipsnio 6 dalyje. Tokiais atvejais gali būti leidžiama daryti išrašus, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo medžiagoje yra duomenys, numatyti BPK 181 straipsnio 6 dalies 5 punkte.

33. Rekomendacijų 29.1, 29.2 papunkčiuose ir 30 punkte numatytus sprendimus prokuroras gali pavesti vykdyti ikiteisminio tyrimo įstaigai, kai ikiteisminį tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas. Pavedime prokuroras turi nurodyti leidimo susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, daryti jos kopijas ar išrašus sąlygas, savo poziciją dėl būtinybės įspėti asmenį dėl baudžiamosios atsakomybės pagal BK 247 straipsnį už ikiteisminio tyrimo duomenų atskleidimą be prokuroro leidimo ir perduoti asmens prašymą ir jo nagrinėjimo medžiagą pridėti prie ikiteisminio tyrimo bylos.

34. Susipažinti pateikiama tiek ikiteisminio tyrimo medžiagos, kiek buvo surinkta iki prokuroro sprendimo leisti susipažinti su visa ikiteisminio tyrimo medžiaga ar jos dalimi priėmimo dienos.

35. Prokuratūroje ikiteisminio tyrimo medžiagą susipažinti pateikia, jos kopijas daro prokuroras, prokuroro pavedimu prokuroro padėjėjas arba kitas prokuratūros darbuotojas.

36. Subjektas, pateikiantis ikiteisminio tyrimo medžiagą susipažinti, darantis jos ar jos dalies kopijas ar ją pateikiantis išrašams daryti, turi užtikrinti, kad būtų laikomasi prokuroro suteikto leidimo sąlygų ir BPK 181 straipsnyje numatytų draudimų.

37. Proceso dalyviui ikiteisminio tyrimo medžiaga pateikiama susipažinti popierine arba elektronine forma. Medžiagos kopijos pateikiamos popierine forma arba įrašytos į elektroninę laikmeną. Esant rašytiniam prokuroro leidimui, asmuo turi teisę daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas savo turimomis techninėmis priemonėmis.

38. Pateikiant medžiagą susipažinti elektronine forma, vadovaujamasi Baudžiamosios bylos duomenų tvarkymo elektronine forma ikiteisminio tyrimo metu tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2016 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 1V-67 / I-31 „Dėl Baudžiamosios bylos duomenų tvarkymo

elektronine forma ikiteisminio tyrimo metu tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Baudžiamosios bylos duomenų tvarkymo elektronine forma ikiteisminio tyrimo metu tvarkos aprašas).

39. Už ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijų darymą ir laikmenas, į kurias jos įrašomos, sumokama ikiteisminio tyrimo įstaigoje ar prokuratūroje nustatyta tvarka.

40. Įtariamajam susipažįstant su atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga, vertėjo dalyvavimą nemokamai užtikrina ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras. Kiti proceso dalyviai turi teisę naudotis jų pačių iniciatyva pasikviestų vertėjų pagalba.

41. Supažindinus asmenį su visa ikiteisminio tyrimo medžiaga ar jos dalimi, pateikus ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas, pildomas supažindinimo su bylos medžiaga nebaigus ikiteisminio tyrimo protokolas. Reikiamais atvejais asmuo pasirašytinai įspėjamas dėl baudžiamosios atsakomybės pagal BK 247 straipsnį už ikiteisminio tyrimo duomenų atskleidimą be prokuroro leidimo.

42. Asmens prašymas susipažinti su visa atliekamo ikiteisminio tyrimo medžiaga ar jos dalimi, daryti visos ikiteisminio tyrimo medžiagos ar jos dalies kopijas ar išrašus, šio prašymo priedai, prokuroro sprendimas ir pranešimas dėl šio prašymo, jo apskundimo medžiaga ir Rekomendacijų 41 punkte nurodytas protokolas pridedami prie ikiteisminio tyrimo medžiagos.

43. Sustabdžius ar nutraukus ikiteisminį tyrimą, prašymai susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, daryti jos kopijas ar išrašus nagrinėjami Rekomendacijų III skyriuje nustatyta tvarka, laikantis apribojimų ir draudimų, numatytų BPK 181 straipsnio 1 ir 6 dalyse. Tokiu atveju prokuroras, priėmęs Rekomendacijų 29.1, 29.2 papunkčiuose ir 30 punkte numatytus sprendimus, gali pavesti juos vykdyti ikiteisminio tyrimo įstaigai, kai ikiteisminį tyrimą atliko tos įstaigos pareigūnas.

44. Pareiškėjai, pagal kurių skundą, pareiškimą ar pranešimą buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl galimai pažeistų savo ar atstovaujamų subjektų teisėtų interesų, turi teisę susipažinti su nutraukto ikiteisminio tyrimo medžiaga, daryti jos kopijas ar išrašus Rekomendacijų III skyriuje nustatyta tvarka. Tokį prašymą nagrinėjantis prokuroras turi atsižvelgti į pareiškėjo procesinį ar tarnybinį suinteresuotumą, sąsajas su byla ir vadovautis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsniu, įtvirtinančiu asmens teisę savo pažeistas teises ginti teismine tvarka. Įvertinęs prašymo pateikimo pagrindus ir motyvus, prokuroras priima vieną iš Rekomendacijų 29 punkte numatytų sprendimų ir apie tai informuoja prašymą pateikusį asmenį. Nutarimas šiuo atveju nepriimamas. Prokuroro sprendimas gali būti skundžiamas Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS

SUSIPAŽINIMAS SU IKITEISMINIO TYRIMO, BAIGIAMO KALTINAMUOJU AKTU, MEDŽIAGA

45. Kai ikiteisminis tyrimas yra baigtas ir rašomas kaltinamasis aktas, prokuroras neturi teisės neleisti įtariamajam, jo gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams susipažinti su visais ikiteisminio tyrimo duomenimis, išskyrus proceso dalyvių asmens duomenis, saugomus atskirai nuo ikiteisminio tyrimo medžiagos. Kitų asmenų prašymai leisti susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga nagrinėjami Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

46. Prokurorui įsitikinus, kad ikiteisminio tyrimo metu surinkta pakankamai duomenų, pagrindžiančių įtariamojo kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo, prokuroras ar prokuroro pavedimu ikiteisminio tyrimo pareigūnas paskelbia įtariamajam, o jo gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams praneša, kad ikiteisminis tyrimas pabaigtas ir jie turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga bei pateikti prašymus papildyti ikiteisminį tyrimą.

47. Apie ikiteisminio tyrimo pabaigą privaloma paskelbti įtariamajam (ir nesuimtam, ir suimtam) tiesiogiai ir išaiškinti jo teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir pateikti prašymus papildyti ikiteisminį tyrimą. Šis proceso veiksmas fiksuojamas paskelbimo apie ikiteisminio tyrimo pabaigą protokole, nurodant, ar įtariamasis pageidauja susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, ir, jeigu pageidauja, ar sutinka gauti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopiją elektroninėje laikmenoje.

48. Gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams apie ikiteisminio tyrimo pabaigą ir jų teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir pateikti prašymus papildyti ikiteisminį tyrimą pranešama raštu (pranešimai išsiunčiami ar įteikiami). Jeigu šių proceso dalyvių yra daugiau kaip 10, jiems apie ikiteisminio tyrimo pabaigą gali būti pranešama prokuratūros interneto tinklalapyje (www.prokuraturos.lt) ir jų nurodytais elektroninio pašto adresais.

49. Rekomendacijų 47 punkte nurodytame protokole ir pranešime proceso dalyviams apie ikiteisminio tyrimo pabaigą nurodomi prokuroro nustatyti terminai, per kuriuos proceso dalyviai gali pateikti prašymus susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir pateikti prašymus papildyti ikiteisminį tyrimą. Nustatydamas terminus prokuroras turi atsižvelgti į ikiteisminio tyrimo medžiagos apimtį, proceso dalyvių procesinę padėtį, jų amžių, išsilavinimą, individualias savybes ir kita. Terminai turi būti tokie, kad proceso dalyviai suspėtų įgyvendinti savo teises.

50. Prokuroras gali raštu pavesti ikiteisminio tyrimo pareigūnui paskelbti ir pranešti proceso dalyviams apie ikiteisminio tyrimo pabaigą ir juos supažindinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, jeigu ikiteisminis tyrimas buvo atliekamas ikiteisminio tyrimo įstaigoje. Pavedime turi būti nurodyti Rekomendacijų 49 punkte nurodyti terminai. Vykdydamas šį pavedimą ikiteisminio tyrimo pareigūnas, paskelbdamas ir pranešdamas proceso dalyviams apie ikiteisminio tyrimo pabaigą, turi juos informuoti apie prokuroro nustatytus terminus ir tai užfiksuoti paskelbimo apie ikiteisminio tyrimo pabaigą protokole ir pranešime proceso dalyviams apie ikiteisminio tyrimo pabaigą.

51. Proceso dalyviui per prokuroro nustatytą terminą nepateikus rašytinio prašymo susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, laikoma, kad asmuo nepageidauja su ja susipažinti. Prašymas, pateiktas praleidus terminą, gali būti tenkinamas tik tokiu atveju, jeigu jame nurodomos svarbios termino praleidimo priežastys, ir tik iki kaltinamojo akto perdavimo teismui. Nesant svarbių termino praleidimo priežasčių, proceso dalyvio prašymas atmetamas motyvuotu prokuroro nutarimu, kuris yra neskundžiamas. Prašymas, gautas prokurorui baigus rašyti kaltinamąjį aktą, kartu su baudžiamąja byla perduodamas teismui.

52. Ikteisminio tyrimo medžiagą proceso dalyviui susipažinti pateikia prokuroras, prokuroro pavedimu kitas prokuratūros darbuotojas arba Rekomendacijų 50 punkte numatytu rašytiniu pavedimu ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas. Subjektas, pateikiantis susipažinti ikiteisminio tyrimo medžiagą, turi užtikrinti, kad susipažinimas vyktų nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų.

53. Jeigu ikiteisminio tyrimo medžiagoje yra įslaptintos informacijos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 15 straipsnio 6 dalimi su tokia informacija susipažinti turi teisę įtariamasis, kaltinamasis ar jų gynėjas. Kitiems proceso dalyviams su tokia informacija gali būti leista susipažinti tik tokiu atveju, jeigu jie turi leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija (2016-12-15 Paslapčių apsaugos koordinavimo komisijos protokolinis išaiškinimas Nr. 56-8). Prieš pateikiant ikiteisminio tyrimo medžiagą, kurioje yra įslaptintos informacijos, susipažinti, proceso dalyviai pasirašytinai įspėjami dėl baudžiamosios atsakomybės pagal BK 125 straipsnį ir (ar) 297 straipsnį už tokios informacijos neteisėtą atskleidimą.

54. Proceso dalyvis su ikiteisminio tyrimo medžiaga supažindinamas pateikiant ją skaityti popierine arba elektronine forma ikiteisminio tyrimo įstaigoje ar prokuratūroje arba įteikiant

ikiteisminio tyrimo medžiagos popierinę kopiją. Sprendimą dėl supažindinimo formos priima prokuroras savo iniciatyva arba proceso dalyvio prašymu. Proceso dalyvio sutikimu ikiteisminio tyrimo medžiagos kopija gali būti įteikiama elektroninėje laikmenoje.

55. Ikiteisminio tyrimo medžiaga, pateikiama susipažinti popierine forma, turi būti susegta (susiūta), lapai sunumeruoti.

56. Pateikiant medžiagą susipažinti elektronine forma, vadovaujamas Baudžiamosios bylos duomenų tvarkymo elektronine forma ikiteisminio tyrimo metu tvarkos aprašu. Šiuo atveju sudaromas dokumentų, kurie buvo pateikti susipažinti, apyrašas (pridedamas prie Rekomendacijų 66 punkte nurodyto protokolo).

57. Prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno, vykdančio Rekomendacijų 51 punkte numatytą prokuroro pavedimą, iniciatyva gali būti sudaromas supažindinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga grafikas (pridedamas prie Rekomendacijų 66 punkte numatyto protokolo). Grafikas paprastai sudaromas tais atvejais, kai pateiktina susipažinti ikiteisminio tyrimo medžiaga yra sudėtinga, didelės apimties, susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga pageidauja daug proceso dalyvių, taip pat tais atvejais, kai būtina užtikrinti sklandų ir netrukdomą susipažinimo procesą.

58. Susipažindami su ikiteisminio tyrimo medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis. Vertėją kviečia ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras arba proceso dalyvis savo iniciatyva. Įtariamiesiems užtikrinama teisė nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis.

59. Rašytiniu prokuroro leidimu proceso dalyviui gali būti leista daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas savo turimomis techninėmis priemonėmis.

60. Proceso dalyvio prašymu visos ikiteisminio tyrimo medžiagos ar atskirų dokumentų popierinės kopijos įteikiamos susiūtos arba susegtos.

61. Draudžiama daryti ikiteisminio tyrimo duomenų, numatytų BPK 181 straipsnio 6 dalyje, kopijas.

62. Už ikiteisminio tyrimo medžiagos dokumentų kopijų darymą ir laikmenas, į kurias jos įrašomos, sumokama ikiteisminio tyrimo įstaigoje ar prokuratūroje nustatyta tvarka.

63. Gavęs motyvuotą proceso dalyvio prašymą, prokuroras gali pratęsti susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir prašymų papildyti ikiteisminį tyrimą pateikimo terminą. Nesant pagrindo pratęsti šį terminą, proceso dalyvio prašymas atmetamas motyvuotu prokuroro nutarimu, kuris yra neskundžiamas. Proceso dalyvis apie prokuroro sprendimą informuojamas raštu.

64. Gautus prašymus papildyti ikiteisminį tyrimą motyvuotu nutarimu išsprendžia prokuroras. Prokuroro nutarimas atmesti prašymą papildyti ikiteisminį tyrimą yra neskundžiamas. Jeigu prokuroras nusprendė atlikti papildomus proceso veiksmus, proceso dalyviai supažindinami tik su ikiteisminio tyrimo medžiaga, gauta atlikus papildomus proceso veiksmus. Šiuo atveju užpildomas protokolas, kuriame fiksuojama susipažinimo su papildoma ikiteisminio tyrimo medžiaga eiga ir rezultatai.

65. Proceso dalyviui per nustatytą terminą nepateikus rašytinio prašymo papildyti ikiteisminį tyrimą, laikoma, kad jis tokių prašymų neturi. Prašymai, pateikti praleidus terminą, nagrinėjami tik tokiu atveju, jeigu juose išdėstytos svarbios termino praleidimo priežastys, ir tik iki kaltinamojo akto perdavimo teismui. Nesant svarbių termino praleidimo priežasčių, proceso dalyvio prašymas atmetamas prokuroro motyvuotu nutarimu, kuris yra neskundžiamas. Prašymas, gautas prokurorui baigus rašyti kaltinamąjį aktą, kartu su baudžiamąja byla perduodamas teismui. Proceso dalyvis apie prokuroro sprendimą informuojamas raštu.

66. Supažindinus asmenį su ikiteisminio tyrimo medžiaga, taip pat pateikus ikiteisminio tyrimo medžiagos popierinę ar elektroninę kopiją, užpildomas supažindinimo su bylos medžiaga baigus ikiteisminį tyrimą protokolas. Reikiamais atvejais asmuo, kuris buvo supažindintas su ikiteisminio tyrimo medžiaga, pasirašytinai įspėjamas dėl baudžiamosios atsakomybės pagal BK 247 straipsnį už ikiteisminio tyrimo duomenų atskleidimą be prokuroro leidimo.

67. Visi Rekomendacijų IV skyriuje numatytų proceso veiksmų dokumentai pridedami prie ikiteisminio tyrimo medžiagos.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

68. Tyrimo planai, pasitarimų protokolai, rašytiniai nurodymai, kiti ikiteisminio tyrimo organizavimo ir kontrolės dokumentai, jeigu jie saugomi atskirai nuo ikiteisminio tyrimo medžiagos ar atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagos, proceso dalyviams ir kitiems asmenims susipažinti nepateikiami.

69. Susipažinti nepateikiama skundo, pareiškimo ar pranešimo, kuriuo prašoma pradėti ikiteisminį tyrimą, patikslinimo medžiaga, jeigu joje dar nepriimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

70. Proceso dalyvių prašymai susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, kai prokuroras nusprendžia kreiptis į teismą su pareiškimu dėl proceso užbaigimo supaprastinto proceso tvarka, nagrinėjami BPK 181 straipsnyje ir Rekomendacijų III skyriuje nustatyta tvarka iki prokuroras surašo pareiškimą teismui dėl baudžiamojo įsakymo priėmimo ar pareiškimą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka. Vėliau gauti prašymai kartu su bylos medžiaga perduodami nagrinėti teismui.
